

Громко, Тетяна. «Матеріали до словника говірки села Піщаний Брі́д Добровеличківського району Кіровоградської області. Ф». *Лінгвостилістичні студії*, вип. 9, 2018, с. 47–62.
Hromko, Tetiana. "Materials to the Dictionary of Pishchanyi Brid Village Dialect (Dobrovelychkivka District, Kirovograd Region): Letter F". *Linguostylistic Studies*, iss. 9, 2018, pp. 47–62.

УДК 81'282(038)

<https://doi.org/10.29038/2413-0923-2018-9-47-62>

МАТЕРІАЛИ ДО СЛОВНИКА ГОВІРКИ СЕЛА ПІЩАНИЙ БРІД ДОБРОВЕЛИЧКІВСЬКОГО РАЙОНУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ. Ф

Тетяна Громко

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені В. Винниченка,
Кропивницький, Україна

У статті запропоновано фрагмент (літера Ф) словника говірки села Піщаний Брі́д Добровеличківського району Кіровоградської області (Центральна Україна), яка належить до степового говору південно-східного наріччя української мови. З урахуванням сучасних підходів до лексикографічного подання лексики мовлення мешканців одного населеного пункту зроблено попередній аналіз зібраного матеріалу на структурно-семантичному рівнях. Кожна словникова стаття ілюстрована максимальною кількістю значень, зафіксованих у говірці, прикладів-цитат із розмовного діалектного мовлення, особливо при тих значеннях, які можуть відрізнятися від значень певної лексеми у літературній мові.

Ключові слова: українська діалектологія, словник говірки, лексикографія, діалектне мовлення, говірка, село Піщаний Брі́д.

Hromko Tetiana. Materials to the Dictionary of Pishchanyi Brid Village Dialect (Dobrovelychkivka District, Kirovograd Region): Letter F. Although in recent years, researchers in Ukrainian dialectology have become increasingly interested in the description of dialect lexicon as a dictionary entry, it still lacks systemic consideration. First and foremost, it concerns a theoretical basis for compiling this type of dialect dictionaries, unifying the description and stratigraphy of lexicographic works.

The purpose of the article is to present modern speaking lexicon of one village residents and do it as fully as possible. The dialects of the Central Ukrainian region, in particular dialects of the Kirovograd region, are researched insufficiently. An exception is our studies of the geographical vocabulary of Central Ukraine and the monography *Semantic Features of Folk Geographical Terminology in the Ukrainian Language*. The abovementioned determines the topicality of the issue.

The study analyzes a fragment of the dialect lexicon of the village of Pishchanyi Brid of the Dobrovelychkivskyi district residents (Kirovograd region, Central Ukraine) in terms of modern approaches to the lexicographic processing of the vocabulary. Each dictionary entry is illustrated with the maximum number of the recorded examples, examples of quotations from spoken dialect, especially those lexical units which differ from their equivalents in literary language. The dialect dictionary entry opens with a headword in bold placed at the beginning of an entry. After the word, in square brackets, transcription with the obligatory stress indicator and other phonetic features of the lexeme is provided.

The article is an attempt to introduce dialect words into the scientific discourse, starting with the letter F. The author of the article, who comes from Pishchanyi Brid, has begun to record the materials in the text file for the initiated dictionary since 1990. This is, in her words, an attempt to "create a dialectical picture of her village".

Key words: Ukrainian dialectology, dictionary, lexicography, phraseology, dialect phenomenon, dialectal speech, Pishchanyi Brid village.

Вступ. Опис окремих говірок у вигляді словників, текстів в українському мовознавстві вже має традицію (*Говірка*; Горбач; Курило; Мельничук). На початку ХХІ ст. спостерігається її відновлення, продовження, активний розвиток (Хобзей). Так, взірцевою дескрипцією говірки у лексикографічній формі є «Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району» І. В. Сабадоша, а також численні постатейні лексикографічні дописи Р. І. Осташа й Л. Р. Осташ про лексику села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Привертає увагу діалектологів цілий ряд розвідок Ю. В. Громика про поліське село Липне на Волині. Такі описи є перспективною ділянкою наукової роботи, незважаючи на відсутність уніфікації опису (Глуховцева 262) та стратиграфії такого типу діалектних словників тощо (Осташ, і Осташ, «Лексика» 79).

Мета дослідження – представлення лексики сучасного мовлення мешканців одного села. У зв'язку з поставленою метою визначено такі завдання: а) у межах кожної словникової статті подавати фонетичний запис, за зразком словників І. В. Сабадоша та Р. і Л. Осташів; б) словникові статті, за окремими винятками, супроводжуються цитатами із розмовного мовлення, які містять достатній для розуміння значення реєстрового слова контекст; в) до словника, крім повнозначних слів, відображати службові частини мови та вигуки, зафіксовані в говірці; г) разом із апелятивною лексикою у словник ввести й оніми: імена, прізвища, вуличні прізвиська, мікротопоніми; д) подавати у словнику максимальну кількість місцевих фразеологізмів та узвичаєних висловів, розшифровуючи значення кожного із них.

Матеріал і методи дослідження. Об'єктом дослідження обрано говірку села Піщаний Брід Добровеличківського району Кіровоградської області, що локалізована в північно-західній частині степового говору південно-східного наріччя української мови. Саме це й відрізняє її від попередніх дескрипцій, адже центральноукраїнський регіон, зокрема Кіровоградська область, є малодослідженим в діалектологічному відношенні.

Село розташоване на березі річки Чорний Ташлик, за 16 км від районного центру селища Добровеличківка, за 72 км від обласного центру м. Кропивницького, за 9 км від залізничної станції Помічної. Перша офіційна згадка про Піщаний Брід датована 1764 роком, коли він увійшов до складу Єлисаветинської провінції новоутвореної тоді Новоросійської губернії на кордоні Новослобідського козацького полку (*Історія* 245).

Територія сучасного села з часу виникнення Нової Січі входила до складу Буго-Гардівської паланки, що межувала з польським кордоном, і саме бродом через річку гайдамаки переправлялися на Правобережну Україну для боротьби з польською шляхтою. У 50-х роках XVIII ст. вихідці з Московської, Калузької та Чернігівської губерній заснували тоді слободу Піщаний Брі́д як шанець, що поділявся на сотні, або кутки: Шламбове, Метанівка, Сірівчина й Циганка. Два останні збереглися й до нині у формах *Сірі́вщина* й *Ци́ганка*.

Після ліквідації військових поселень жителів Піщаного Броду перевели до розряду земельних селян. Історія села демонструє численні виступи селян проти окупаційних режимів (наприклад, родом звідси була дружина Нестора Махна Галина Кузьменко), і міграцію населення зі свого населеного пункту, а також приїзд сюди молдаван і гагаузів 40-і роки XX ст., й участь місцевих жителів у всіх подіях держави (перша та друга світові війни, сучасні події на Сході України), й активний завжди розвиток місцевої сільської інфраструктури (з 1894 року перша земська 2-класна церковнопарафіяльна школа з бібліотекою, а з 1902 року – лікарня; 30-50-і роки – мостобудівництво, електростанція, поштове відділення, ряд комунально-побутових приміщень та культурно-освітніх закладів, 70-і – відкриття спеціалізованої допоміжної школи-інтернату, 90-і – аграрний ліцей) тощо.

Життя піщанобрідців, а що цікаво для нас, їх говірка, на жаль, досі ніким не описувалася, за винятком наших одиничних розвідок (Громко, «Ваконіми»), а також в контексті наших досліджень географічної лексики Центральної України – «Словник народних географічних термінів Кіровоградщини» (Громко, Лучик, і Поляруш) та монографії «Семантичні особливості народної географічної термінології Центральної України (на матеріалі Кіровоградщини)» (Громко, *Семантичні* 9), що й визначає актуальність проблеми.

Між тим, піщанобрідці відкриті до спілкування, виявляють себе як надзвичайно цікаві співрозмовники, що мають почасти свої характери. Вони завжди були патріотами свого села, повноцінними особистостями і колоритними мовцями. Селяни зберігають пам'ять про свої роди, своє коріння і намагаються передати ці знання нащадкам, зберегти традиції, навіть якщо вони привезені з інших країв. Водночас вони відкриті до світу, до досягнень науково-технічного розвитку, сприймають усе нове і прагнуть іти в ногу із часом, із поступом.

Початок нашої діалектографії мовлення цього населеного пункту сягає 1990 року. У міру відсутності на початках нашої роботи технічних засобів (магнітофонів, диктофонів), записи здійснювалися графічно, фонетичною транскрипцією. Мотивом перших записів було поповнення сімейного архіву за запропонованою «Програмою для збирання матеріалів до Лексичного атласу української мови» Й. О. Дзендзелівського (на жаль, село не увійшло до переліку населених пунктів Кіровоградщини,

обов'язкових для збирання діалектного матеріалу в рамках тогочасної діалектологічної практики Кіровоградського державного педагогічного інституту ім. О. С. Пушкіна (Поляруш)); пізніше – це спроба «написання діалектологічної картини свого села» (висловлення наше – *Т. Г.*), а останнє десятиліття – це практично безперевна робота зі збору матеріалу усіма способами, засобами, методиками, актуальними для української діалектологічної науки в наш час.

Вважаємо за потрібне репрезентувати для прикладу реєстр слів на букву «Ф» із зібраних нами в різний час матеріалів до Словника говірки села Піщаний Брід Добровеличківського району Кіровоградської області.

Структура словникової статті

Реєстрові слова подано великими літерами жирним шрифтом за українською абеткою без надрядкового наголосу. Після реєстрового слова у квадратних дужках наведено транскрипцію з обов'язковим позначенням наголосу та інших звукових особливостей лексеми.

У говірці ненаголошені звуки [e], [u] звучать невиразно, часто наближаючись або й переходячи до [i], [ɪ], [e]: ФА́КИЛ [ʃа'кил], ФАМІ́ЛІЯ [фа'м'ілі'ія]. Зафіксовані також явища: акання, палаталізації [p]: ФРАНТО́Н [фран'тон], ФАНАРЬ [фа'нар'], субституції ФО́ЙНИЙ [ʃо'йній] (хвойний) та інші фонетичні явища, особливо у словах іншомовного походження: ФАЛЕ́ТОВИЙ [фал'етовий], ФІЛЬДИКО́С [ф'іл'ди'кос], які становлять інтерес як з фонетичного, так і з морфологічного погляду – ФУДУ́ЛА [фу'дула], *и, сп.*; ФІЛЮ́НЯ [ф'іл'ун'а], *і, тільки ч.* ФУНТА́ [фунта], *и, ж., рідк.* Після квадратних дужок подано ремарки: для *іменника* – вказівка на закінчення родового відмінка однини, вказівка на рід (*ч., ж., с., при іменникові спільного роду – сп. р.*); для *дієслова* – вказівка фрагменту фіналі закінчення 1-ї та 2-ї особи однини та на вид (*док., недок.*); для *прикметника* – вказівка на частиномовну приналежність. Прикметники подано у формі чоловічого роду, після того через коми вказано закінчення жіночого та середнього родів; для *інших частин мови* – вказівка на частиномовну приналежність, типи, розряди. Якщо слово багатозначне, викладено всі відомі автору значення лексеми. Ці значення відокремлено арабськими цифрами, а також до словникової статті уведено фразеологічні одиниці й узвичаєні вислови: ♦ **Фату вбрать**; ♦ **Розмалюватъ фису**; ▲ **Подавати фільдиперс** тощо.

Умовні скорочення

загальноновживані семантично-граматично-стильові ремарки: *буд.* – будівельне; *вес.* – весільне; *вульг.* – вульгарне; *глузл.* – глузливе, *див.* – дивись; *дит.* – дитяче мовлення; *дієприкм.* – дієприкметник; *док.* – доконаний вид; *ж.* – жіночий рід; *жарг.* – жаргонне, *жарт.* – жартівливе; *згруб.* – згрубіле; *знев.* – зневажливе; *ірон.* – іронічне; *крав.* – кравецьке; *мисл.* – мисливське; *мн.* – множина; *недок.* – недоконаний вид; *перен.* – переносне значення; *пестл.* – пестливе; *порядк.* – порядковий; *прикм.* –

прикметник; *присл.* – прислівник; *с.* – середній рід; *транс.* – транспортне; *техн.* – технічне; *ч.* – чоловічий рід; *шв.* – швацьке;

♦ – фразеологічні одиниці;

▲ – узвичаєні вислови.

Ф

Ф [ф!], *дит.*, *звуконасл.* кроля. *Йак к'ролик каже? – Ф!*

ФАГОНУТЬ [фаго'нут'], ну, ниш, *недок.*, *перех.* 1. Захопити, відрізати більшу частину (про земельну ділянку). *Каже/ даї метир/ а то д'ї метра три фаго'нула.* 2. Охопити роботою; устигнути. *За ден' н'їу го'рода фаго'нула.*

ФАГУНУТЬ [фагу'нут'], айу, айіш, *недок.*, *неперех.*, *техн.* Різко, рвучко почати рух (машини). *Йак фагу'нуу т'рахтором у куш'ч'ї/ з'разу на шес'ту пер'едачу.*

ФАИТОН [фаи'тон], а, ч., *транс.* Бричка з покриттям зверху. *Па'ни колис' на фаи'тонах їїздили. Ше Мах'но на фаи'тон'ї при'їїжау/ а то ни'х'то і ни'де.*

ФАЙДА¹ [фаїда], и, ж., *згруб.* Гуляща жінка. *Не ба'лакаї з н'у/ то фаїда// ти їїї ни з'найїш п'росто.*

ФАЙДА² [фаїда], и, ж. 1. Мітла. *Про'ход миж їаслами пром'їтайїм фаїдойу. Гил'ак нала'маїу на фаїду.* 2. Велика щітка. *Це фаїда/ шоб їсажу трук'ит'. Фаїдойу паук'їу їколо ко'рови зн'їмаїу/ шоб/ ни даї Бог/ пау'тина ї корм не поїпала.*

ФАЙДАК [фаїдак!], вульг., виг. На позначення невеликого руху, упускання предмета. *Фаїдак!/ і роз'била ї д'р'еб'езг'ї.*

ФАЙДАТЬ [фаїдат'], айу, айіш, *недок.*, *перех.*, *знев.* Швидко і неякісно фарбувати, білувати великою грубою щіткою. *Фаїдайу їак ни'буд'. Ни'в'їстка фаїдала/ а ни б'їлила// ш'ч'їтку знат'.*

ФАЙДУВАТЬ [фаїду'ват'], уїу, уїїш, *недок.*, *перех.*, *знев.* Білувати; т.с., що **ФАЙДАТЬ**. *Фаїдуїу їколо пли'ти/ де коп'тит'. Куди ти їого фаїдуїїш?// хаї си'дит'!*

ФАЗЕНДА [фа'зенда], и, ж., *жарт.* 1. Господарство. *Роз'в'їу фа'зенду/ шо ни'ма ко'ли їгору г'л'анут'. 2. Господарський двір. У га'лошах їду на фа'зенду/ їак їнос'л'ї дош'ч'а о'то.*

ФАКИЛ [факил], а, ч., *вес.* Факел, що видався секретарем сільської ради нареченим в обрядодії «Вклонімося героям війни» при реєстрації шлюбу. *На їрос'н'їс'ї даїе їїм Бо'рис'їїна їфакил/ шоб во'ни/ ну з'нач'їт'/ їпомни'ли про сол'дат/ шо по'гибли ївоїну/ і клан'алис' їколо їпам'атника.*

ФАЛАКА [фа'лака], и, ж., *згруб.*, *рідк.* Великий шматок. *Фа'лаку їсала їклала. Воз'їми фа'лаку/ та не їло'їми ру'ч'аку.*

ФАЛА [фала], и, ж., *рідк.* Шматок. *їФалу їла'мила.*

ФАЛАТЬ [фалат'], айу, айіш, *недок.*, *перех.*, *їрон.* Відрізати великі шматки. *Ни їфалаї хл'їб/ їнач'е бур'а'ки.*

ФАЛЕТОВИЙ [фал'етовий], а, е, *прикм.*, *рідк.* Фіолетовий. *Спор'т'їїїїї/ та'кїї фа'л'етовий буї.*

ФАЛЬБА́ [фал'ба], и, ж. Хвальба, процес хваління. *А фал'би там поўниї зад.*

ФАЛЬКОТА́ [фал'кота], и, ж., збірн. Люди, які люблять хвалитися. *Там од'на фал'кота живе/ і з'ат' та'киї йім по'наў.*

ФАЛЬЦЕБЕР [фал'цебер], а, ч., тесл. Фальцгебель, вид рубанка для вистругування фальца (канавки, паза) карнизів, інших дерев'яних виробів. *Шоб 'зеркало ўс'тавить/ т'реба фал'цебер// ним 'вийімку 'робл'ат' ў 'рам'і.*

ФАЛЬШ [фал'ш], а, ч. 1. ж. Брак, низькоякісний товар. *Розди'вис'/ шоб без фал'ш'і.* 2. ч., мисл. Промах. *Та ти зноў фал'ш бйеш?*

ФАНТА́Н [фан'тан], а, ч. Сильний вертикальний струмінь води, іншої рідини. *Кроў із 'ного фан'таном л'е. З к'рана фан'тан п'р'амо бйе/ з зим'лі.*

ФА́ТКА [фатка], и, ж. Ганчірка, шматок тканини, яким тримають гарячий посуд. *Дес' 'фатку поло'жила/ ни з'найу де.*

ФАНА́РИК [фа'нарик], а, ч. 1. Фонарик. *Ў 'мене фа'нарик ў ру'зетку ўстаў'л'айіц'а і зар'а'жайіц'а.* 2. крав. Рукав у жіночій сукні зібраний знизу манжетом. *Уд'ін ха'латик з фа'нариками.*

ФАНА́РЬ [фа'нар'], а, ч. 1. Ліхтар, освітлювальний пристрій, в якому джерело світла захищене склом тощо. *С'в'ета ни'ма/ то ч'іп'лайу фо'нар'.* 2. Фонар на електричному стовпі. *Ў 'центр'і фана'р'і поч'іпили/ а 'вулиц'ойу/ 'ходим на 'ошч'уп.* 3. Фонарик; див. **ФАНАРИК**. *Фа'нар' на бата'рейі.* 4. перен. Синяк під оком. *Хто це то'б'і фа'нар' набиў?*

ФАНА́РЬНИЙ [фа'нар'ній], а, е, прикм. 1. Фонарний, що стосується **ФАНАРЯ** 2. *Фа'нар'ній стоўб. Роз'биў фа'нар'не с'т'ікло.* 2. Той, що стосується **ФАНАРИКА**. *Фа'нар'на бата'рейка.*

ФАНФУРИЦЯ́ [фанфу'риц'а], р'ус'а, рис':а, недок., ірон. Прибиратися, фарбуватися (про дівчат, жінок). *Фанфу'риц'а 'коло 'зеркала/ з'росла с'тала.*

ФАМІ́ЛІЯ [фа'м'іл'ія], ійі, ж. 1. Прізвище. *Йак тво'йа фа'м'іл'ія?* 2. рідк. Сім'я, рід. *Во'на/ 'набут'/ з ха'рошої фа'м'іл'ії.*

ФА́РА [фа'ра], и, ж., техн. 1. Фара, підсвітка перед машиною. *Ше на вож'д'ен'ії у'ч'іли/ 'дал'ну 'фару виклу'чат'/ бо с'л'іпиш ўст'р'еч'ного.* 3. Сучасний фонарик, що кріпиться на голову. *Ўвеч'ир'і ви'ход'у/ і о'ц'у 'фару на 'голову 'робл'у/ так у'добно.* 4. перен., ірон. Синяк під оком. *Це 'фару на д'іско'т'ек'і поса'диў?*

ФАРБА́НТ [фар'бант], а, ч., техн. Стрічка для друкарської машинки. *У ра'йон'і 'видали фар'бант// по'про'сила/ бо тої ўже аж роз'поўз'а.*

ФА́РТ ¹ [фарт!], виг. Команда, якою спонукають водія повертати убік. *Фарт да'вай! фарт!*

ФА́РТ ² [фарт], а, ч., вульг. Успіх, часто в азартних іграх. *У н'о фарт 'с'одн'а.*

ФА́РТОВИЙ [фар'товий], а, е, прикм., вульг. Успішний, який має **ФА́РТ**. *Гороц'к'і фар'тов'і йе/ а 'наш'і так.*

ФА́РТУХ [фар'тух], а, ч. 1. Жіночий фартух для господарювання. *На мо'лоч'к'і/ на ба'зар'і ўс'і ў фар'ту'хах.* 2. Фартух як спецодяг. *У 'куз'н'і ўд'і'вали та'к'і/ прори'є'лин'ан'і фар'ту'хи. Ар'кад'ії (місцевий кравець)/ та*

тої/ ма|бут'/ і спаў у фарту|ху. 3. Фартух як елемент шкільної форми (чорний – буденний, білий – святковий). Ви|ходат' п'іо|нери/ ў |б'ілих фарту|хах.

ФАРТУШНИЙ [фар|тушний], а, е, крав., рідк., прикм. до **ФАРТУХ**. Фар|тушний кар|ман.

ФАСОЛЯ [фа|сол'а], і, ж., бот., рідк. Квасоля, Phaseolus L. Фа|сол'а/ то к|рупна.

ФАСОЛЬКА [фа|сол'ка], и, ж., бот., Дика польова квасоля. В'інок фа|сол'кої закр'іп|л'айу.

ФАСОН [фа|сон], у, ч., крав. Модель пошиву. Шара|фан:уї фа|сон.

ФАСОННИЙ [фа|сон:ий], а, е, прикм. до **ФАСОН**; сучасний, модний. |Пал'та доро|з'і/ но фа|сон':і так'і|во.

ФАСТАТЬ [фастат'], айу, йіш, недок., неперех. Хвалитися, хвастати. Хватит' |фастат'!

ФАСТИРГУВАТЬ, -ю, -єш крав. Наметувати, позначати місце шиття. Фастир|гуйім/ а то|д'і ўже |шийім/ ст|роч'ім.

ФАСУВАТЬ [фасу|ват'], безос., недок., перех. Личити, бути до лиця, пасувати. А то|б'і фа|суїє.

ФАТА́ [фа|та], и, ж. 1. Фата, легке, звичайно довге покривало з тюлю або мережива як весільний головний убір нареченої. Фа|ту із зана|в'єски ро|били/ бо ни бу|ло ни|де ни|ч'о. ♦ **Фату вбрать** – вийти заміж. Не сп'іши фа|ту ў|брат'// ўс|н'ійц'а. 2. вес. Обряд «Знімання фати і одягання хустки» в кінці святкування весілля. |ди ди|вис'/ там фа|та.

ФАТА́ТЬ [фа|тат'], айу, айіш, недок., перех. 1. Хватати, ухоплювати якісь предмети. 2. Охоплювати роботою або увагою. І го|род т|реба фа|тат'/ і ди|тина бол'на/ і оч':от по ро|бот'і фа|тайу// ўсе |нада/ і з|разу.

ФАТА́ТИЙ [фа|татий], а, е, прикм., ірон. Такий, що може **ФАТА́ТЬ**. ♦ **Фататий на свою руку** – егоїстичний, жадібний. На ро|бот'і |добре |робит'/ а до|дому з пус|тими ру|ками не їде/ та|киї фа|татий.

ФАТЬ [фат'!], виг. Хап! А Ли|сич'ка фат'! йо|го і |з':іла.

ФАТЬКО́ [фат'ко], а, с., ірон. Чоловік, який хапає, краде (речі). В'ін ха|пайє/ де |можна/ де ї не |можна// та|киї ўже фат'ко.

ФАЦА́ТЬ [фа|цат'], айу, айіш, недок., перех. Робити різкі і короткі рухи ногами (про рогату худобу), хвицати. |Дойіш (корову)/ і фа|цаїє те|бе/ і хвос|том бїє.

ФЕ [фе!], виг. Для висловлення невдоволення, найчастіше смаком. Фе!// ўа та|ке ни |буду!

ФЕКА́ТЬ [|фекат'], айу, айіш, недок., неперех. Відмовлятися з висловленням невдоволення вигуками **ФЕ**. Шо ти на ўсе |фекаїш?

ФЕ́КНУТЬ [|фекнут'], айу, айіш, док., неперех. Висловити невдоволення одноразовим вигуком **ФЕ**. Див. **ФЕКАТЬ**. |Фекнула і п'іш|ла со|б'і.

ФЕ́РМИР [фермир], а, ч., с.г. Господар, який орендує чи має багато землі. Не п|росто ха|з'айін/ а |фермир.

ФЕРМИРША [фермирша], і, ж., с.г. Жін. до **ФЕРМЕР**. *Йе і ў нас ж'ін'ки/шо фермирш'і.*

ФИЙСА [фійса], а, ч., глужл. Дівчинка, яке приміряє материн одяг, вдає себе дорослою; див. **ФИЙСАЦЯ**. *Фійса мала/плат'а матирине за'тонч'іш.*

ФИЙСАЦЯ [фійсац'а], айус'а, айіс'а, *недок., неперех.* Приміряти на себе одяг дорослих, прикрашатися (про дітей). *Приход'у з роботи/а вона у'д'іла каблукі/шубу/губи нама'з'окала і фійсайіц'а.*

ФИКАТЬ [фикат'], айу, айіш, *недок., неперех.* 1. Утворювати звук «ф» (про тварин – кролів, їжаків). *Кро'л'і фикайут'/пит'хоч'ут'.* 2. Вимовляти звук «ф» (про людей). *Стар'і гет' не фикайут'/бо зуб'іу ни майут'//кажут' «хи».*

ФИНЬКАТЬ [фин'кат'], айу, айіш, *недок., перех.* Марно витрачати (про гроші), тринькати. *Не фин'каї'ус'о!*

ФИРК [фирк!], *звуконасл.* скрипу дверей, хвіртки. *Ч'у'у/ка'л'ітка/фирк!/заход'ат'.*

ФИРКА [фирка], и, *сп., знев.* 1. Брикливий кінь, кобила. *Не с'ідлаї то'го фирку/бо с'кине.* 2. Нервова жінка. *Йа'кас н'ервина (про жінку)/фирка йа'кас'.*

ФИРКАТЬ [фиркат'], айу, айіш, *недок., неперех.* 1. Утворювати звуки «фр» (про коней). *То кон'і фиркайут'.* 2. Утворювати звуки «фир», «фру» і под. (про лисиць). *На ли'с'атнику/ў Чер'вон'і Пол'ан'і/ли'сиц'і ф'иркайут'.* 3. *перен., знев.* Невдоволено прирікатися, огризатися (про людей). *Шо ти ми'н'і фиркайіш? Пофиркайіш сво'їм/матир'і і бат'ку.*

ФИРКИ [фирки], іў, *мн., ірон.* Вередування. *О'ц'і тво'ї фирки/т'реба ї не т'реба.*

ФИСА [фирки], и, ж., *вульг.* Обличчя. ♦ **Розмалювать фису** – побити в обличчя. *Фису розма'л'у'у аж б'і'гом.*

ФИФА [фифа], и, ж., *знев.* Міська ледача жінка. *Фифа з хати ни ви'ходить'.*

ФИЦ [фиц], а, ч., *прис. сл., зн.* **ФИЦАТИ**. *Но'гої фиц.*

ФИЦАТИ [фи'цат'], айу, айіш, *недок., непер.* Хвицати. *Ножками так фи'цайе/д'ригайе.*

ФИЦА [фица], и, ж., *ласк.* Рухлива мала дівчинка. *Фица мо'їа.*

ФИЦАЦЯ [фи'цац'а], йус'а, йіс'а, *недок., непер., зворот.* Хвицати ногами. *На гор'гошах ни'су йі'ї/кажу/не фи'цаїс'а/бо ў'пус'ц'у.*

ФИГÁК [ф'ігак], а, ч., *жарг., прис. сл., зн.* **ФИГАКНУТЬ**. *І ф'ігак по столу.*

ФИГÁКНУТЬ [ф'ігакнут'], ну, ниш, *недок., перех., жарг.* 1. Ударити по якомусь предмету. *Йак ф'ігакне по се'редин'і две'реї но'гойу.* 2. Зробити різкий, недбалий рух. *С'н'ежкої ў морду о'так ф'ігакнуў.* 3. Робити щось із надлишком. *Не ф'ігач' тої ч'імоїдан/бо не за'преш.*

ФИГАНУТЬ [ф'іганут'], ну, ниш, *недок., перех., жарг.* Ударити. *Ногу йак ф'ігануў.*

ФІГАЧИТЬ [ф'і'гачит'], ну, ниш, *недок., перех., жарг., глузл.*

1. Нестаранно виконувати одноманітну роботу. *Ф'і'гач'ит' т'ап-л'ап.*

2. Швидко йти. *А во'на ф'і'гач'ит' про'їеж'і 'ч'ас'т'і.*

ФІГЛІ [ф'і'гл'і], л'їу, *мн., знев.* Витівки. *Ни'сер'їозна// од'н'і 'ф'і'гл'і на у'м'і.*

ФІГЛІ-МІГЛІ [ф'і'гл'і-м'і'гл'і], л'їу, *мн., знев.* 1. Непотрібні справи. *Ти ни 'ф'і'гл'і-м'і'гл'і спраў'л'аї/ 'д'іло да'ваї ро'би!* 2. Дрібні речі. *Накуп'л'ала ў'с'аких ф'і'гл'і-м'і'гл'і.* 3. Любовні справи. *Ў'того ўсе 'ф'і'гл'і-м'і'гл'і з ж'ін'ками.*

ФІГЛЮВАТЬ [ф'і'гл'уват'], л'уйу, йіш, *недок., неперех.* Залицятися. *Йо'му хоч' з ким ф'і'гл'уват'.*

ФІГЛЯР [ф'і'гл'ар], а, ч., Гравець в карти; той, хто **ФІГЛЯРИТЬ**. *З цим ф'і'гл'аром і грат' не 'хоч'у.*

ФІГЛЯРИТЬ [ф'і'гл'арит'], р'у, иш, *недок., неперех.* Грати в карти та інші азартні ігри на гроші. *Ф'і'гл'ариў у 'пойїзд'і/ 'поки з 'тамбура не 'викинули.*

ФІГУРА [ф'і'гура], и, *ж.* 1. *шв.* Манекен для викрійки одягу на підставці. *Ф'і'гуру 'сорок 'вос'мий раз'м'ер да'ваї.* 2. *хореогр.* Па в танці. *Ф'і'гура у паса'добл'і не ви'ходить'.*

ФІГУРНИЙ [ф'і'гурний], а, е, *прикм.* ♦ **Фігурний вальс** – вальс з віддаллю до партнера. *Не 'можеш та'кий/ ф'і'гурний вал'с тан'ц'уї.*

ФІКУС [ф'і'кус], а, ч., *бот., рідк.* Кактус. *'Ф'ікусом ўко'лолас'.*

ФІЛЕННІК [ф'і'л'ен':к], а, ч., *бот.* Дика багаторічна рослина, городній бур'ян, *Aristolochia, L.* *Ф'і'л'ен':ік 'т'іки 'пол'ут'/ са'пат' не 'можна.*

ФІЛІРОВА [ф'і'л'і'роўка], а, ч., 1. *помолог.* Підрізання тонких гілок. *Ди'кора'тиўному 'дери'еву/ куш'ч'ам 'робл'у ф'і'л'і'роўку.* 2. *перук.* Підстригання кінчиків волосся. *Ф'і'л'і'роўку 'робе.*

ФІЛЬДИКОС [ф'і'л'ди'кос], а, ч., *крав.* Товсті міцні бавовняні нитки для шиття верхнього одягу. *Де в'ін цеї ф'і'л'ди'кос доста'ваў/ н'іх'то ни зна.*

ФІЛЬДИПЕРС [ф'і'л'ди'перс], а, ч., *крав.* Високоякісні тонкі шовкові нитки. *К'рашче за ф'і'л'ди'перс/ ни 'бачила.* ▲ **Подавати фільдиперс** – вишукувати краще, аристократичне. *Па'н'оч'а с'тала// ше 'може ф'і'л'ди'перс йі'їи пода'ваї?!*

ФІЛЬОНКА [ф'і'л'онка], и, *ж., буд.* Тонкий, з клейонки матеріал. *'Ч'оботи 'нач'е з ф'і'л'онки.*

ФІЛЬОШКА [ф'і'л'ошка], и, *ж.* Тонка дошка, фанера або інший матеріал в каркасі дверей, шафи тощо. Пор. **ФІЛЬОНКА**. *Не ст'і'на/ а ф'і'л'ошка/ ўсе ч'ут'.*

ФІЛЮНЯ [ф'і'л'ун'а], і, *тільки ч.* Несміливий чоловік. *Ф'і'л'ун'а ни з ким ни д'ружит'.*

ФІЛЯСТРИ [ф'і'л'астри], іу, *мн., буд.* Прикраси вуглів при штукатурці хати ззовні. *Повироб'л'аў ф'і'л'астри/ а те'пер йак кра'сит'/ то о'дин к'лоп'іт.*

ФІНДІБІБІР [ф'інд'і'бобир], а, ч., *техн.* Спосіб приєднання деталі. *І при'рут'уйіш ос' та'ким ф'інд'і'бобиром.*

ФІНІШКА [ф'ін'ішка], и, ж. буд. Фінішна шпакльовка.

ФІНІШУВАТЬ [ф'ін'ішу'ват'], уйу, йіш, *недок., перех., буд.* Обробляти поверхню, використовуючи **ФІНІШКУ**. *Уже ф'ін'ішуйім.*

ФІНКА [ф'інка], и, ж. 1. арг. Ніж для відповідної гри. *Уч'тиел'ка га'н'ала нас за ф'інки.* 2. вульг. Азартна гра. *Іду/ ге'рої/ ф'інку виграу// ўз'аў у ўс'іх паца'н'іў.*

ФІНТІКЛЬОШ [ф'інт'ікл'ош], у, ч. Спідниця з широким долом. *Ф'інт'ікл'ош/ ме'не не трож.*

ФІНТІФЛЮШКА [ф'інт'іфл'ушка], и, ж., *жарт.* Непотріб, дрібні речі. *Понакуп'л'ала ў'с'ак'іх ф'інт'іф'лушок// з'рошам т'іки 'горе.*

ФІНУЛИ [ф'і'нули], ів, мн. Наречені (у молдавських сім'ях). *Кажут' не моло'д'і/ а ф'і'нули у них.*

ФІРАНКИ [ф'і'ранки], нок, *тільки мн.* Шторки (парні) на віконні рами з гаптованими узорами. *На Помощ'н'і сво'її ф'і'ранки куп'л'айу/ на ба'зар'і/ там на р'а'ду/ т'іки ў од'нойі 'ж'інки.*

ФІРМА [ф'ірма], и, ж. 1. Організація. *Робе ў госу'дарствин'і ф'ірм'і.* 2. Імпортний товар. *Ку'пила п'лат'а/ ф'ірму пр'ам.* 3. Високоякісний товар. *Шта'ни/ ф'ірма.*

ФІРМАК [ф'ір'мак], и, ж., *жарг.* Високоякісний фірмовий товар. *Ду!// ў неї 'жинси ф'ір'мак!*

ФІРТКА [ф'іртка], и, ж. Хвіртка. *Ф'іртку з дру'гого 'боку ро'би/ а'би со'бака 'бач'уў/ хто до д'вору їде.*

ФІСТ [ф'іст], а, ч. Хвіст ♦ **І в фіст і в гриву** – з усіх боків. *По'пало йо'му/ 'б'едному/ і ў ф'іст/ і ў з'риву.*

ФІФА [ф'іфа], и, ж., *глузл.* Модно одягнена, нафарбована жінка. *Си'дит'/ ни'ч'о не 'робит'/ ф'іфа.*

ФЛАГ [флаг], а, ч. 1. Державний прапор. *О'то/ йак хо'вали Васи'л'а Ан'тонович'а (місцевого заслуженого лікаря-хірурга)/ то флаг на к'луб'і з'в'ісили.* 2. вес. Прапор (зазвичай червоний), який чіпляють на другий день весілля на дах будинку, де спали молоді. *Уже ї флаг ўч'іпили.*

ФЛАЖКУВАТЬ [флажку'ват'], йу, йіш, *недок., неперех.* Давати прапорцем знак водіям «Діти на дорозі». *Ігор'/ 'будиш флажку'ват' 'с'одн'а?*

ФЛАЖОК [фла'жок], а, ч. Прапорець, який застосовують при переході дороги групою учнів. *Інти'ер'натоўс'к'і з флаж'ком до'рогу пири'ход'ат'.*

ФЛАШТОК [флаш'ток], а, ч., *мисл.* 1. Пристрій для чищення стволу рушниці, шомпол. *Флаш'ток на 'м'есц'і.* 2. Товкач для набивання порошу в гільзу. *Сам і флаш'ток со'б'і зро'биў/ і пат'рони сам ним натоў'ка.*

ФЛЕЙТА [ф'л'ейта], и, ж. Флейта. *Мус'і'йаха на ф'л'ейті гра.*

ФЛЬОНДРА [ф'л'ондра], и, ж., *знев.* Легковажна жінка. *Розі'їшоўс'а з тойу ф'л'ондройу/ бо ни'ма ж 'удиржу.*

ФЛЬОСКАТЬ [ф'л'оскат'], йу, йіш, *недок., перех.* Ударяти батогом, палицею тварин (коней, корів). *Ф'л'оска по н'і/ аж поп'руги.*

ФЛЮГИР [ф'л'угир], а, ч., *спец.* Флюгер. *Коло ш'коли і ф'л'угир буў/ по гео'граф'ії.*

ФЛЯКА [ф'л'ака], и, ж. Мокрий сніг на дорозі. *Опасно/ ф'л'ака на до'рог'і і не /видно н'у'ч'о.*

ФОНАРЬ [фо'нар'], а, ч., перен. Синяк під оком. *Ішоу на /вулиц'у нор'мал'ній/ а вир'нуўс'а з фона'р'ом.*

ФОРМА [форма], и, ж. 1. кул. Форма, з листового заліза неглибока посудина із загнутими краями (часто з зубчиками на них) для випікання хліба. */Форми з/маз'уу/ шоб ни пор'жав'іли.* 2. військ., ав. Спецодяг (військових, інших професій). *Кра'с'іві та'кі/ у сол'дац'к'і /форм'і.* 3. Спецодяг для школярів. *На ф'із'ру /форму воз'ми! Ран'ч' шко'л'арки/ у /форм'і/ х'лопц'і ў кус'т'умах /були.*

ФОЙДА [фоїда], и, ж., знев. Гуляща жінка. *З /города йа'кус' /фоїду при'в'із.*

ФОРОСТ [форост], а, ч. 1. Тонкі хворостини, що використовують для розпалювання вогню, хмиз. *Бу'магу/ /форосту т'рохи// а то'д'і пидпа'л'уу.* 2. Тонке саморобне печиво, хрустики. *М'ї студент та'ке /л'убит'// /миску /форосту з':іў.*

ФОРС [форс], а, ч. Чванство, зверхність. *У них /форсу /поўно/ а /б'ідн'і йак і ми. ♦ Форс держать – гордитися. Во'на /т'іки форс /держе/ а там н'іч'о не ма'їе. ♦ З форсом [ходить] – задаватися. За'ходит' та'кі/ з /форсом.*

ФОРСОВИЙ [фор'совий], а, е, прикм. Гордий, зверхній. *Та'кі фор'сові при'їхаў/ ку'ди тво'їе /д'ело.*

ФОТО [фото], а, ч., жарг. Фотоапарат. *Ўто'пиў сво'го /фота ў стаў'ку/ гет' /коло /бер'іа.*

ФОТОКАРТЧКА [фото'карточка], и, ж. Фотографія, фотокартка. *Прис'лаў фото'карточ'ку із сл'ужби.*

ФОТОГІГІЄНІЧНИЙ [фотог'іг'іє'н'ічний], а, е, прикм. Фотогієнічний. *Не /хочу фотогра'ф'ірува'а/ бо йа ни фотог'іг'іє'н'ічна.*

ФОРТОЧКА [форточка], и, ж. Кватирка, шибка у вікні, що відчиняється для провітрення приміщення. */Форточ'ка п'роти две'реї/ сквоз'н'ак страш'ний.*

ФОЯ [фойа], йі, ж., рідк. Хвоя, туя, ялівець. */Коло /хати дв'і /фойі хтос' поса'диў.*

ФОЙНИЙ [фоїний], а, е, прикм., рідк. Хвойний. *Ўрач' одпраў'л'аў йо'го ў сана'тор'іу// /каже там /фоїний /воздух/ /легч'е с'тане.*

ФРАНЗЕЛІ [фран'зел'і], іў, мн. 1. Кितिці по краях хустки. *Об'їзат'іл'но/ шоб ви'ликиї/ і фран'зел'і були/ бо то ни на'р'адний пла'ток/ биз них.* 2. Довгі кінці зав'язаної хустки. *Жин'іху заў'йазуїут' плат'ка/ і шоб ф'рензел'і так'і по'доўш'і/ це /гарно сч'їталос'. На в'ін'ки (на похороні) ч'їп'л'аїут' п'рост'і плат'ки/ шоб ф'ранзел'і /видно.* 3. Намальований на тканині (часто на хустках) орнаментальний візерунок за східними мотивами, бута. *Пла'ток з фран'зел'ами/ зеленими та'кими/ сп'равила/ /модн'ї та'кії.*

ФРАНЗОЛЯ [фран'зол'і], іў, ж., пекар. Хлібна булка продовгуватої форми. *Ў Новок'райінк'і франзол'і/ по ч'і'тур'і ш'туки од'ної вин'іч'койу.*

ФРАНЗОЛЬКА [фран'зол'ка], и, ж., пекар. Кругла булочка. *Йа'кихос' фран'зол'ок/ /коржик'іў на'робл'у.*

ФРАНЗОЛЬКИ [фран'зол'ки], л'ок, мн., пекар., збірн. Прикраси до короваю, весільного чи обрядового хліба. *Та'кі фран'зол'ки вироб'л'а/ /леб'ід'і/ ц'в'і'ти ў'с'ак'і/ колос'ки// /нихто так не /може робит'.*

ФРАНТОН [фран'тон], а, ч. Верхня частина причілка, трикутна стіна, на якій тримається дах, фронтон. *Це на са'райах фран'тони// а ха'ти/ з у'с'іх бо'к'іў /шифир.*

ФРОМУГА [фро'муга], и, ж. Частина віконної рами або дверей, що відчиняється. *Фро'муги попи'реч'ні зробиў/ йак ў бол'нич'них /в'ікнах// ку'ди во'но?*

ФРЕЗА [фре'за], и, ж. техн. Лезо в інструменті. *Фре'за зату'пилас'.*

ФРЕНЧ [френч], а, ч., шв. Догий чоловічий піджак. *Френч у /н'ого/ йак по т'іл'і'в'ізору.*

ФТОР [фтор!], виг., вульг. Для повторення якоїсь дії. *Пиво! Фтор!*

ФУ [фу!], виг. 1. Для відганяння собаки. *Фу!/ стії! Фу!/ куди? 2. мисл. Для заборони собаці їсти невідому страву чи чіпати когось. Фу!/ йад! Фу!/ не трон'!/ ч'у'же!*

ФУГАНОК [фу'ганок], нка, ч. Невеликий фуганок для остаточного вирівнювання поверхні дерева. *Це не ру'банок/ а фу'ганок// ру'банок на п'лотн'і/ а у л'у'деї /дома фу'ганки.*

ФУГАСИТЬ [фу'гасит'], йу, йіш, недок., перех., згруб. Світити, освітлювати. *Шос' ф'і'гас'/ бо /темно гет'.*

ФУГУВАТЬ [фугу'ват'], йу, йіш, недок., перех. 1. тесл. Обробляти дерев'яну поверхню, тесати. *Фугу'ваў на п'лотн'і.* 2. Наповнювати якусь ємність з надлишком. *Не фу'гуї йо'го ў /сумку/ /порвеш.* 3. перен. Швидко, упевнено йти, рішуче робити інші дії. *Фу'гує по до'роз'і/ не ог'ладуєц'а. Ўс'тане на з'борах висту'пат'/ йак нач'не/ і фу'гує/ ни с'пиниш.*

ФУДБОЛКА [фуд'болка], и, ж. 1. Спортивної форми кофта. *Фуд'болка нор'мал'на/ а шта'ни ко'ротк'і/ йа'к'іс /нач'е на ки'тайц'іў.* 2. Спортивна сорочка-безрукавка. *О'це ўс'і ў фуд'болках і /джинсах// у'с'і до /одного.*

ФУДБА [фудба], и, ж., жарг. Спортивна сорочка-безрукавка. Див. **ФУДБОЛКА 2.** *Ку'пила /фудбу со'б'і/ к'роси із ст'разами.*

ФУДУЛА [фу'дула], и, сп. Хвалько, той, хто любить хизуватися. *Сава ўс'іг'да фу'дула буў.*

ФУЗ [фуз], у, ч. 1. Осад рослинної олії на дні посудини. *На дн'і о'дин фуз ос'таўс'а.* 2. Олія поганого гатунку. *Йа цеї фуз куп'лат' ни /буду/ мут'не гет'.*

ФУНТ [фунт], а, ч. Гиря вагою один фунт 409,5 грамів. *Зараз по к'ілог'раму/ а то буў фунт на в'ісах.*

ФУНТА [фунта], и, ж., рідк. Т.с., що **ФУНТ**. *Йе к'і'ло/ а йе /фунта// це та'к'і /гир'і ў мли'ні.*

ФУНТУЛ [фунтул], а, ч., *рідк.* Колодязь біля річки, без цямриння. *Не^{ве}великиї фунтул со^бі вириу/ так^воду^чернає.*

ФРОНТОВИК [фрон/товик], а, ч. Чоловік, який воював на фронті. *Фронтви^кіу/ аў/ганц'іу ува/жсат'нада.*

ФУНЯ [фун'а], і, *жс., глузл.* Мовчазна сором'язлива дівчина, жінка. *Хто ж йі/йі^воз'ме?/ во/на та/ка фун'а. Фун'а/ фун'а/ а йа/кого ч'оло/в'іка з у/ч'оби приве^зла!*

ФУНЯТЬ [фун'ат'], йу, йіш, *недок., перех.* Нечітко говорити (про хлопчиків). *Ни фун'аї/ ка/жи ч'ітко/ йак у/арм'ійі.*

ФУР [фур!], *звуконасл.* лисиці. *А ли/сич'ка/ фур!*

ФУРА [фура], и, *жс., транс.* 1. Великий віз для соломи, дрів тощо. *Нава/лили с'іна ц'ілу фуру/ к'ін' не з/рушит' з м'іс'ц'а. Фуру дроу при/в'із.* 2. Велика машина. *Фуру сво/йу пос/тавиу п'ід дво/ром/ на об'ід при/йхау.*

ФУРАЖ [фу/раж], а, ч., *твар.* 1. Сухий корм. *Пири^евод' на фу/раж.* 2. Будь-який колгоспний корм для тварин. *Ти^ел'атам т/реба ж ни фу/раж/ а поїло/ йак/дома.*

ФУРАЖКА [фу/ражка], и, *жс.* Картуз (чоловічий). *Фу/ражку на д/вер'і було по/в'іша.*

ФУРГОН [фур/гон], а, ч., *транс.* Машина із закритим кузовом. *Фур/гони т'іки у/ голоу кол/госп'іу були. То голо/ва на фур/гон'і л'і/тайе/ аж кур'ава сто/йіт. Зн'ау з фур/гона верх на л'іто.*

ФУРДЕЛИЦЯ [фур/делиц'а], и, *жс., метеор.* Сніг з вітром, завірюха. *Фур/делиц'а над/вор'і/ шо с/в'іта б'ілого ни/видно.*

ФУРДИЛИГА [фурди/лига], и, *жс., метеор., згруб.* До **ФУРДЕЛИЦЯ**; завірюха. *Ку/ди ти по/йідиш у/ та/ку фурди/лигу?!*

ФУРКАЛО [фуркало], а, с. Пристрій, що видає гучний звук (бормашина, дрель, пилосос). *Виклуч' те/ фуркало/ бо у/же голо/ва тр'іш/ч'ит' од/н'ого.*

ФУРКАТЬ [фуркат'], йу, йіш, *недок., неперех.* 1. Утворювати звуки «фур» від задоволення (про людей). *Уми/вайіц'а над мискої/ і аж фу/ркає.* 2. Утворювати звуки «фур», «фру» і под. (про лисиць). Див. **ФУР**. *Фу/рка/ по клетк'і б'іга (лисиця).*

ФУРЛО [фур'ло], а, *сп., знев.* Похмура, непривітна людина. *Це фур'ло і д/растуй ни/кому ни с/каже.*

ФУРТУНА [фур/туна], и, *жс., метеор.* Завірюха, хурделиця. *Іду на ферму і у/ дошч' і у/ фур/туну// ско/тина жде.*

ФУРУНКУЛ [фу/рункул], а, ч., *мед.* Фурункул, гостре гнійне запалення волосяного мішечка і сальної залози та оточуючої клітковини. *На/пали фу/рункули по у/с'ому т'ілу.*

ФУРУНКУЛЬ [фу/рункул'], а, *жс., мед., рідк.* Т.с., що **ФУРУНКУЛ**. *От фу/рункул'і д/рожд'і пиу'н'і пома/гайут'/йак пит'.*

ФУРУНКУЛЬОС [фурункул'ос], а, ч., *мед.* Захворювання з численними фурункулами по тілу. *Не о/дин фу/рункул/ а ба/гато/ фурункул'ос з/нач'ит'.*

ФУСЯ [/фус'а], і, ж. Тиха, дуже спокійна жінка. *Їс'ї тан'ц'уйут' / а ц'а /фус'а си'дит'.*

ФУТРОВИЙ [/футровий], а, е, прикм., рідк. Хутрянний. *Шуба / футрова шапка на н'ї.*

ФУФІЛЬ [/фуф'іл'], я, ч., вульг. Непотрібна річ. *Це їс'о /фуф'іл'.*

ФУФЛО [фуф'ло], а, с., збір., вульг. Непотрібні речі. *Фуф'ло ви'нос'.*

ФУФИРА [фу'фира], і, ж., знев. Надмірно нафарбована жінка. *З /ц'ойі фу'фири їак змит' /краски/ то страш'на /буде.*

ФУФИРИЦЯ [фу'фириц'а], р'ус'а, рис'а, недок., неперех. Наряжатися, прибиратися (про жінок). *Фу'фириц'а /ц'ілиї /ранок.*

ФЬОРТОЧКА [/ф'орточка], і, ж., рідк. Кватирка; т.с., що **ФОРТОЧКА**. */Форточ'ку /л'ітом не закри'вайім.*

Список використаної літератури

- Глуховцева, Катерина. «Говірка як об'єкт діалектологічних досліджень». *Діалектологічні студії. 4. Школи, постаті, проблеми*. Львів, 2004, с. 262–74.
- Говірка села Машеве Чорнобильського району. Ч. 1–4. Київ, 2003–2005.
- Горбач, Олекса. «Південноволинська говірка й діалектний словник с. Ступно кол. пов. Здовбунів». Горбач, Олекса. *Зібрані статті. V. Діалектологія*. Мюнхен, 1993, с. 403–26.
- Громик, Юрій. «Лексика тематичної групи “фізичні риси людини та частини її тіла” в поліській говірці с. Липне». *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки: Філологічні наук. Мовознавство*, № 2, 2010, с. 32–8.
- Громик, Юрій. «Словозміна іменників у поліській говірці села Липне». *Літопис Волині*, ч. 10, 2011, с. 104–10.
- Громик, Юрій. «Система дієслівних форм у поліській говірці села Липне». *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*, № 2 (279), 2014, с. 89–92.
- Громко, Тетяна. «Ваконіми села Піщаний Брід Добровеличківського району Кіровоградської області». *Лінгвостилістичні студії*, вип. 5, 2016, с. 53–9.
- Громко, Тетяна, Лучик, Василь, Поляруш, Тамара. *Словник народних географічних термінів Кіровоградщини*. Київ–Кіровоград, 1999.
- Громко, Тетяна. *Семантичні особливості народної географічної термінології Центральної України (на матеріалі Кіровоградщини)*. Кіровоград, 2000.
- Дзендзелівський, Йосип. *Програма для збирання матеріалів до Лексичного атласу української мови*. Київ, 1987.
- Історія міст і сіл Української РСР*. В 26 т. Кіровоградська область. Київ, 1972.
- Курило, Олена. *Фонетичні та деякі морфологічні особливості села Хоробричів давніше Городенського повіту, тепер Сновської округи на Чернігівщині*. Київ, 1924.
- Мельничук, Олександр. «Словник специфічної лексики говірки села Писарівки (Кодимського району Одеської області)». *Лексикографічний бюлетень Інституту мовознавства АН УРСР*, вип. 2. 1932, с. 67–98.
- Осташ, Любов, Осташ, Роман. «Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Д. 1 (ДАВАТИ – ДВІЙНИЙ)». *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки. Мовознавство*, № 1, 2013, с. 79–85.

- Осташ, Роман, Осташ, Любов. «Словник говірки села Стриганці Тисменицького району Івано Франківської області [А, Б, В]». *Діалектологічні студії. 9. Запозичення та інтерференція*. Львів, 2010, с. 347–410.
- Поляруш, Тамара. «Про збирання матеріалів до Лексичного атласу української мови на території Кіровоградщини». *Топонімія Кіровоградщини*. Кіровоград, 1990, с. 13–6.
- Сабадош, Іван. *Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району*. Ужгород, 2008.
- Хобзей, Наталя. «Сучасне українське діалектне словництво». *Україна: культура, спадщина, національна свідомість, державність*, вип. 13, 2006, с. 819–26.

References

- Hlukhovtseva, Kateryna. "Hovirka yak ob'iekt dialektolohichnykh doslidzhen". *Dialektolohichni studii. 4. Shkoly, postati, problemy*. Lviv, 2004, pp. 262–74.
- Hovirka sela Masheve Chornobyl'skoho raionu*. 4 parts. Kyiv, 2003–2005.
- Horbach, Oleksa. "Pivdenonovolynska hovirka y dialektnyi slovnyk s. Stupno kol. pov. Zdovbuniv". *Horbach, Oleksa. Zibrani staty. V. Diialektolohiia*. Miunkhen, 1993, pp. 403–26.
- Hromyk, Yurii. "Topical Vocabulary of "Pysical Features of Person and Parts of the Body" in Polissian Dialect of Lypne Village". *Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky: Filolohichni nauk. Movoznavstvo*, no. 2, 2010, pp. 32–8.
- Hromyk, Yurii. "Word Modification of Nouns in Polissian Dialect of Lypne Village". *Litopys Volyni*, part 10, 2011, pp. 104–10.
- Hromyk, Yurii. "The System of Verb Forms in the Polissiyan Dialect of the Village Lipno". *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Filolohichni nauky. Movoznavstvo*, no. 2 (279), 2014, pp. 89–92.
- Hromko, Tetiana. "Vaconyms of the Village Pishchanyi Brid of the Dobrovelychkivskiy District, Kirovograd Region". *Linguostylistic Studies*, iss. 5, 2016, pp. 53–9.
- Hromko, Tetiana, Luchyk, Vasyl, Poliarush, Tamara. *Slovnyk narodnykh heohrafichnykh terminiv Kirovohradshchyny*. Kyiv-Kirovohrad, 1999.
- Hromko, Tetiana. *Semantychni osoblyvosti narodnoi heohrafichnoi terminolohii Tsentralnoi Ukrainy (na materialy Kirovohradshchyny)*. Kirovohrad, 2000.
- Dzendzelivskiy, Yosyp. *Prohrama dlia zbyrannia materialiv do Leksychnoho atlasu ukrainskoi movy*. Kyiv, 1987.
- Istoriia mist i sil Ukrainskoi RSR*. 26 vols. Kirovohradska oblast. Kyiv, 1972.
- Kurylo, Olena. *Fonetychni ta deiaki morfolohichni osoblyvosti sela Khorobrychiv davnishe Horodenskoho povitu, teper Snovskoi okruhy na Chernihivshchyni*. Kyiv, 1924.
- Melnychuk, Oleksandr. "Slovnyk spetsyfichnoi leksyky hovirky sela Pysarivky (Kodymskoho raionu Odeskoi oblasti)". *Leksykohrafichni biuleten Instytutu movoznavstva AN URSR*, iss. 2. 1932, pp. 67–98.
- Ostash, Lyubov. Ostash, Roman. "Lexis of Stryhantsi Village as Ob'iekt of Lexicographical Processing. D/ Д. 1 (ДАВАТИ – ДВІЙНИЙ)". *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Filolohichni nauky. Movoznavstvo*, no. 1, 2013, pp. 79–85.
- Ostash, Roman, Ostash, Liubov. "Slovnyk hovirky sela Stryhantsi Tysmenytskoho raionu Ivano Frankivskoi oblasti [А, Б, В]". *Dialektolohichni studii. 9. Zapozychennia ta interferentsiia*. Lviv, 2010, pp. 347–410.
- Poliarush, Tamara. "Pro zbyrannia materialiv do Leksychnoho atlasu ukrainskoi movy na terytorii Kirovohradshchyny". *Toponimiia Kirovohradshchyny*. Kirovohrad, 1990, pp. 13–6.
- Sabadosh, Ivan. *Slovnyk zakarpatskoi hovirky sela Sokyrnytsia Khustskoho raionu*. Uzhhorod, 2008.

Khobzei, Natalia. "Suchasne ukrainske dialektne slovnytstvo". *Ukraina: kultura, spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist*, iss. 13, 2006, pp. 819–26.

Стаття надійшла до редколегії 28.09.2018